

«ՄԵՆԴԻԱ ՌԵՍՈՒՐՍԻՍ» ՍՊԸ
ՀՀ ՎԱՅՈՑ ՁՈՐԻ ՄԱՐԶԻ ՎԱՐԴԵՆԻՍԻ ԲԱԶՄԱՄԵՏԱՂԱՅԻՆ ՀԱՆՔԵՐԵՎԱԿՄԱՆ ՏԵՂԱՄԱՍ
ՄՇՏԱԴԻՏԱՐԿՈՒՄՆԵՐԻ ԱՐԴՑՈՒՆՔՆԵՐԻ ՎԵՐԱԲԵՐՑԱԼ ԵՌԱՄՍՅԱԿԱՅԻՆ ՀԱՂՈՐԴՈՒՄ (2025թ.-ի 2-րդ եռ.)

Մշտադիտարկումների օբյեկտը	Մշտադիտարկումների վայրը	Ցուցանիշը	Մշտադիտարկումների տեսակը	Հաճախականությունը	Արդյունքը	
Մակերևութային ջրեր	Ընթացիկ գործունեությունը մակերևութային ջրերի վրա ազդեցություն չունի, ուստի ՇՄԱԳ-ի շրջանակում մշտադիտարկման միջոցառումներ չեն նախատեսվել: Այնուամենայնիվ, որպես կանխարգելիչ քայլ, եռամսյակի ընթացքում երկու անգամ իրականացվել է մակերևութային ջրերի նմուշառում	Ջրօգտագործում չի իրականացվում	Ֆոնային հետազոտություն	Կամայական	Արդյունքները ներկայացված է հավելված 1-ում	
Ստորգետնյա ջրեր	Գործունեությունը ստորգետնյա ջրերի վրա ազդեցություն ունենալ չի կարող, ուստի ՇՄԱԳ-ում մշտադիտարկման միջոցառումներ նախատեսված չեն	Բացակայում է	Առկա չէ	Առկա չէ	Առկա չէ	
Մթնոլորտային օդ	Հորատման հարթակի հարևանությամբ (հարթակ 1)	Փոշի (PM2.5 և PM10), ազոտի օքսիդներ, ծծմբի երկօքսիդ, ածխածնի օքսիդներ, օզոն	Չափում ավտոմատ չափման սարքով RUBIX WT 1	Ամսական	Անվանում	Եռամսյակային միջինացված արդյունք
					Փոշի, PM _{2.5} մգ/մ ³	0.0135
					Փոշի, PM ₁₀ մգ/մ ³	0.1315
					NO ₂ , մգ/մ ³	0.0758
					SO ₂ , մգ/մ ³	0.0000
					CO ₂ , մգ/մ ³	603.425
					CO, մգ/մ ³	0.0065
					NO, մգ/մ ³	0.0014
					O ₃ , մգ/մ ³	0.0116

Մշտադիտարկումների օբյեկտը	Մշտադիտարկումների վայրը	Ցուցանիշը	Մշտադիտարկումների տեսակը	Հաճախականությունը	Արդյունքը	
Մթնոլորտային օդ	Հորատման հարթակի հարևանությամբ (հարթակ 2)	Փոշի (PM2.5 և PM10), ազոտի օքսիդներ, ծծմբի երկօքսիդ, ածխածնի օքսիդներ, օզոն	Չափում ավտոմատ չափման սարքով RUBIX WT 1	Ամսական	Անվանում	Եռամսյակային միջինացված արդյունք
					Փոշի, PM _{2.5} մգ/մ ³	0.0113
					Փոշի, PM ₁₀ մգ/մ ³	0.1412
					NO ₂ , մգ/մ ³	0.0069
					SO ₂ , մգ/մ ³	0.0000
					CO ₂ , մգ/մ ³	637.671
					CO, մգ/մ ³	0.0105
					NO, մգ/մ ³	0.0017
					O ₃ , մգ/մ ³	0.0134
Մթնոլորտային օդ	Գործունեության տարածքին ամենամոտ բնակելի տան տարածք	Փոշի (PM2.5 և PM10), ազոտի օքսիդներ, ծծմբի երկօքսիդ, ածխածնի օքսիդներ, օզոն	Չափում ավտոմատ չափման սարքով RUBIX WT 1	Ամսական	Անվանում	Եռամսյակային միջինացված արդյունք
					Փոշի, PM _{2.5} մգ/մ ³	0.0101
					Փոշի, PM ₁₀ մգ/մ ³	0.1036
					NO ₂ , մգ/մ ³	0.0048
					SO ₂ , մգ/մ ³	0.0000
					CO ₂ , մգ/մ ³	656.726
					CO, մգ/մ ³	0.0101
					NO, մգ/մ ³	0.0011
					O ₃ , մգ/մ ³	0.0105
Հողային ծածկույթ	ՇՄԱԳ-ով մշտադիտարկման միջոցառումներ նախատեսված չեն, քանի որ բացակայում է գործունեության հավանական ազդեցությունը հողային ֆոնդի վրա	Բացակայում է	Առկա չէ	Առկա չէ	Առկա չէ	
Վայրի բնություն, կենսամիջավայր, կարմիր գրքում ընդգրկված, էնդեմիկ տեսակներ	Ընդերքօգտագործման տարածք և հարակից շրջան	Տարածքին բնորոշ վայրի բնության ներկայացուցիչների նկարագրություն	Հաշվառում, նկարագրություն	Տարեկան մեկ անգամ	Կենսաբազմազանության ուսումնասիրության արդյունքները ներկայացված են հավելված 2-ում:	

Մշտադիտարկումների օբյեկտը	Մշտադիտարկումների վայրը	Ցուցանիշը	Մշտադիտարկումների տեսակը	Հաճախականությունը	Արդյունքը	
Ադմուկ և թրթռում	Հորատման հարթակի հարևանությամբ	Ադմուկի մակարդակ	Չափում ավտոմատ չափման սարքով RUBIX WT 1	ամսական	Անվանում	Եռամսյակային միջինացված արդյունք, դժ
					Հորատման հարթակ 1	36.7382
					Հորատման հարթակ 2	37.5612
					Հորատման հարթակ 3	35.6183
Ոչ վտանգավոր թափոններ	-	-	-	-	-	
Վառելիքային թանցքների պահեստարաններ	-	-	-	-	-	
Ցիանային լուծույթների օգտագործման հետ կապված ենթակառուցվածքներ	-	-	-	-	-	

Տեղեկատվությունը ներկայացրեց՝

«Մենդիա Ռեսուրսիս» ՍՊԸ, ՀՀ, ք. Երևան, Ռոստոմյան 9, (+374) 10 43 23 12, info@mendiareources.am
(գտնվելու և գործունեության իրականացման վայրը, հեռախոսահամարը, կայքը, էլեկտրոնային հասցեն՝ առկայության դեպքում)

Ղեկավար՝ «Մենդիա Ռեսուրսիս» ՍՊԸ տնօրեն, Տիգրան Ավետիսյան
(պաշտոնը, անունը, ազգանունը)

15.08.2025թ.

(ստորագրություն, անունը, ամսաթիվը, տարեթիվը)

Հավելված 1՝ Մակերևութային ջրերի մշտադիտարկման արդյունքներ

Շիտակետ 1

№	Կոորդինատներ	Նմուշառման օր	pH	Չոր քաշ, գ/գմ ³	Մետաղների պարունակություն, ppm														
					Al	As	Ba	Be	Bi	Ca	Cd	Co	Cr	Cu	Fe	Hg	K	La	Li
1	X- 39° 58.426' Y- 45° 30.712' Z-2698մ	26.04.2025	8.14	0.101	0.384	0.000	0.000	0.000	0.012	6.994	0.000	0.000	0.000	0.013	0.417	0.003	0.827	0.001	0.000
2	X-39° 57.123' Y-45° 30.379' Z-2478մ	26.04.2025	7	0.021	0.386	0.000	0.000	0.000	0.016	6.747	0.000	0.000	0.000	0.012	0.413	0.000	1.135	0.001	0.001
3	X- 39° 56.224' Y- 45° 30.736' Z-2319մ	26.04.2025	8.14	0.101	0.719	0.000	0.000	0.000	0.004	4.088	0.000	0.000	0.000	0.007	0.511	0.005	1.731	0.001	0.000
4	X- 39° 55.632' Y-45° 30.876' Z-2241մ	26.04.2025	7.679	0.089	0.825	0.000	0.003	0.000	0.005	14.070	0.000	0.000	0.000	0.006	0.529	0.002	1.522	0.001	0.000
5	X- 39° 54.233' Y- 45° 29.735' Z-2002մ	26.04.2025	8.019	0.102	0.845	0.011	0.000	0.000	0.006	14.434	0.000	0.000	0.000	0.006	0.556	0.001	1.800	0.001	0.018
6	X- 39° 53.880' Y-45° 29.316' Z-1939մ	26.04.2025	7.796	0.135	0.608	0.002	0.000	0.000	0.000	9.603	0.000	0.000	0.000	0.006	0.362	0.004	1.789	0.000	0.006

№	Կոորդինատներ	Նմուշառման օր	Մետաղների պարունակություն, ppm																	
			Mg	Mn	Mo	Na	Ni	P	Pb	S	Sb	Sc	Sn	Sr	Ti	V	W	Y	Zn	Zr
1	X- 39° 58.426' Y- 45° 30.712' Z-2698մ	26.04.2025	1.771	0.009	0.002	4.549	0.000	0.024	0.000	4.616	0.001	0.000	0.000	0.091	0.017	0.001	0.002	0.000	0.002	0.000
2	X-39° 57.123' Y-45° 30.379' Z-2478մ	26.04.2025	1.869	0.007	0.005	5.317	0.000	0.015	0.000	4.353	0.008	0.000	0.004	0.094	0.013	0.002	0.013	0.000	0.000	0.000
3	X- 39° 56.224' Y- 45° 30.736' Z-2319մ	26.04.2025	1.281	0.006	0.004	4.718	0.000	0.041	0.000	2.200	0.000	0.000	0.000	0.060	0.027	0.002	0.008	0.000	0.000	0.001

№	Կոորդինատներ	Նմուշառման օր	Մետաղների պարունակություն, ppm																	
			Mg	Mn	Mo	Na	Ni	P	Pb	S	Sb	Sc	Sn	Sr	Ti	V	W	Y	Zn	Zr
4	X- 39° 55.632' Y-45° 30.876' Z-2241մ	26.04.2025	3.902	0.008	0.005	6.327	0.000	0.027	0.000	8.121	0.000	0.000	0.000	0.173	0.024	0.005	0.020	0.000	0.001	0.002
5	X- 39° 54.233' Y- 45° 29.735' Z-2002մ	26.04.2025	4.052	0.007	0.005	7.524	0.000	0.041	0.000	4.439	0.000	0.000	0.000	0.156	0.028	0.004	0.016	0.001	0.001	0.002
6	X- 39° 53.880' Y-45° 29.316' Z-1939մ	26.04.2025	2.615	0.005	0.005	6.481	0.000	0.041	0.000	3.632	0.000	0.000	0.000	0.121	0.017	0.004	0.021	0.000	0.002	0.001

Շիտակետ 2

№	Կոորդինատներ	Նմուշառման օր	PH	Էլ. հաղորդակ., $\mu\text{S}/\text{սմ}$	Շնդհանուր լուծված նյութեր, ppm	Մետաղների պարունակություն, ppm													
						Ag	Al	As	Ba	Be	Bi	Ca	Cd	Co	Cr	Cu	Fe	Hg	K
1	X- 39° 58.426' Y- 45° 30.712' Z-2698մ	28.06.2025	7.7	92	46	0.000	0.065	0.000	0.026	0.000	0.000	7.646	0.000	0.000	0.000	0.011	0.000	0.000	2.177
2	X-39° 57.123' Y-45° 30.379' Z-2478մ	28.06.2025	7.8	116	58	0.000	0.104	0.000	0.025	0.000	0.000	9.882	0.000	0.000	0.000	0.009	0.000	0.000	1.802
3	X- 39° 56.224' Y- 45° 30.736' Z-2319մ	28.06.2025	7.8	108	54	0.004	0.128	0.000	0.031	0.000	0.000	7.381	0.000	0.000	0.000	0.008	0.000	0.000	5.390
4	X- 39° 55.632' Y-45° 30.876' Z-2241մ	28.06.2025	7.8	84	42	0.002	0.061	0.000	0.022	0.000	0.000	5.730	0.000	0.000	0.000	0.008	0.000	0.000	1.679
5	X- 39° 54.233' Y- 45° 29.735' Z-2002մ	28.06.2025	7.9	116	58	0.001	0.312	0.009	0.027	0.000	0.000	8.619	0.000	0.000	0.000	0.016	0.000	0.000	2.145
6	X- 39° 53.880' Y-45° 29.316' Z-1939մ	28.06.2025	7.8	125	63	0.001	0.183	0.014	0.030	0.000	0.000	8.814	0.000	0.000	0.000	0.011	0.000	0.000	2.095

№	Գոորդինատ- ներ	Նմուշառ- ման օր	Մետաղների պարունակություն, ppm																			
			La	Li	Mg	Mn	Mo	Na	Ni	P	Pb	S	Sb	Sc	Sn	Sr	Ti	V	W	Y	Zn	Zr
1	X- 39° 58.426' Y- 45° 30.712' Z-2698մ	28.06.2025	0.00	0.000	2.635	0.004	0.005	11.182	0.00	0.029	0.003	7.166	0.011	0.00	0.000	0.074	0.002	0.001	0.002	0.00	0.002	0.00
2	X-39° 57.123' Y-45° 30.379' Z-2478մ	28.06.2025	0.00	0.000	3.583	0.004	0.004	10.087	0.00	0.038	0.000	8.689	0.013	0.00	0.003	0.100	0.004	0.002	0.007	0.00	0.002	0.00
3	X- 39° 56.224' Y- 45° 30.736' Z-2319մ	28.06.2025	0.00	0.000	2.980	0.004	0.002	10.282	0.00	0.071	0.003	5.151	0.006	0.00	0.008	0.077	0.004	0.001	0.012	0.00	0.001	0.00
4	X- 39° 55.632' Y-45° 30.876' Z-2241մ	28.06.2025	0.00	0.000	2.422	0.004	0.007	11.359	0.00	0.024	0.000	4.625	0.004	0.00	0.005	0.060	0.001	0.002	0.007	0.00	0.000	0.00
5	X- 39° 54.233' Y- 45° 29.735' Z-2002մ	28.06.2025	0.00	0.026	3.608	0.007	0.008	13.831	0.00	0.047	0.000	4.235	0.000	0.00	0.001	0.082	0.012	0.004	0.011	0.00	0.001	0.00
6	X- 39° 53.880' Y-45° 29.316' Z-1939մ	28.06.2025	0.00	0.012	3.683	0.006	0.005	14.751	0.00	0.038	0.000	4.802	0.000	0.00	0.004	0.096	0.005	0.004	0.010	0.00	0.001	0.00

Կենսաբազմազանության ուսումնասիրության միջանկյալ հաշվետվություն

2025թ. հունիսի 1-ին մասնագետների կողմից կատարվել է այց դեպի ՀՀ Վայոց ձորի մարզի Վարդենիսի բազմամետաղների երկրաբանահետախուզական աշխատանքների իրականացման համար նախատեսվող տարածք՝ բուսաբանական ուսումնասիրություններ իրականացնելու նպատակով: Հայցվող տարածքը գտնվում է Եղեգիս խոշորացված համայնքի Վարդահովիտ գյուղի վարչական սահմաններում՝ 2100-3250 մ բացարձակ բարձրությունների վրա:

Ըստ Հայաստանի ֆլորիստական շրջանների բաժանման (Թախտաջյան, 1954), տարածքը պատկանում է Դարալագյազի ֆլորիստական շրջանին: Այստեղ հանդիպող բուսականության հիմնական տիպերն են մերձալպյան և բարձրալպյան մարգագետինները: Անտառային բուսականությունը տարածված է սահմանափակ՝ մեկ հատվածով: Տարածքում արձանագրվում են նաև ինտրազոնալ բուսականության տիպեր՝ ջրա-ճահճային և պետրոֆիլ, ինչպես նաև խախտված բուսականությամբ աճելավայրեր:

Մերձալպյան մարգագետինները ներկայացված են դաշտավուկազգի և տարախոտադաշտավուկազգի ֆորմացիաներով, իսկ բարձրալպյան մարգագետինները՝ տարախոտադաշտավուկաբոխային գորգերով:

Նախորդ տարվա այցելությունների ընթացքում արձանագրվել և փաստաթղթավորվել են բուսատեսակներ, որոնք հանդիպել են ամառային և աշնանային ժամանակահատվածներում: 2025թ.-ի հունիսի 1-ի այցի ընթացքում դիտարկվել և ուսումնասիրվել են ուշ գարնանային բուսատեսակներ՝ ծաղկման փուլում: Դրանցից են Դորոնիսաձ խոշորատերև (*Doronicum macriphyllum* Fisch.), Շահոքրամ գետային (*Geum rivale* L.), Եղբայրարյուն Տուրնեֆորի (*Diphelypaea tournefortii* (Desf.) Nicolson, Դակտիլորիզ էվքսիանյան (*Dactylorhiza euxiana* (Nevski) Czeret), Խոլորձ արական (*Orchis mascula* (L.) L.), Խորդենի տափակաթերթիկ (*Geranium platypetalum* Fisch. et Meyer), Գնարբուկ սառը (*Primula algida* Adam.), Գնարբուկ խոշորաբաժակ (*Primula veris* subsp. *macrocalix* (Bunge) Ludi), Ոսկեծաղիկ բազմաթերթիկ (*Caltha polypetala* Hochst.), Դաշտակոտեմ ճահճային (*Cardamine uliginosa* M.Bieb.): Ծաղկման փուլում էին գտնվում նաև այնպիսի բուսատեսակներ, ինչպիսիք են՝ Բշակաթնուկ Սեզիերի (*Euphorbia seguierana* Nevsi), Կատվախոտ սխտորուկատերև (*Valeriana alliariifolia* Adams), Ասպիրակ արևքուրիկատերև (*Spiraea hypericifolia* L.), Սզնի Մեյերի (*Crataegus meyeri* Pojark.), Ոջլադեղ Վիլհելմսի (*Pedicularis wilhelmsiana* Fisch. et Mey.) և այլն: Ծաղկման փուլում էր նաև տարախոտ հանդիպող, ՀՀ Բույսերի Կարմիր գրքում գրանցված, Սմիրնիոպսիս հակական (*Smirniposis armena* Schischk.) բուսատեսակը:

Տարածքի լուսանկարներ

Տարածքում հանդիպող բուսատեսակներ

Եղբայրարյուն Տուրնեֆորի

Շահոքրամ գետային

Դակտիլորիզ Էվքսինյան

Դաշտակոտեն ճահճային

Խորդենի տափակաթերթիկ

Դորունաճ խոշորատերև

Սգնի Մեյերի

Խոլորձ արական

Ոջլադեղ Վիլհելմսի

Քակաթնուկ Սեգիերի

Կատվախոտ սխտորուկատերև

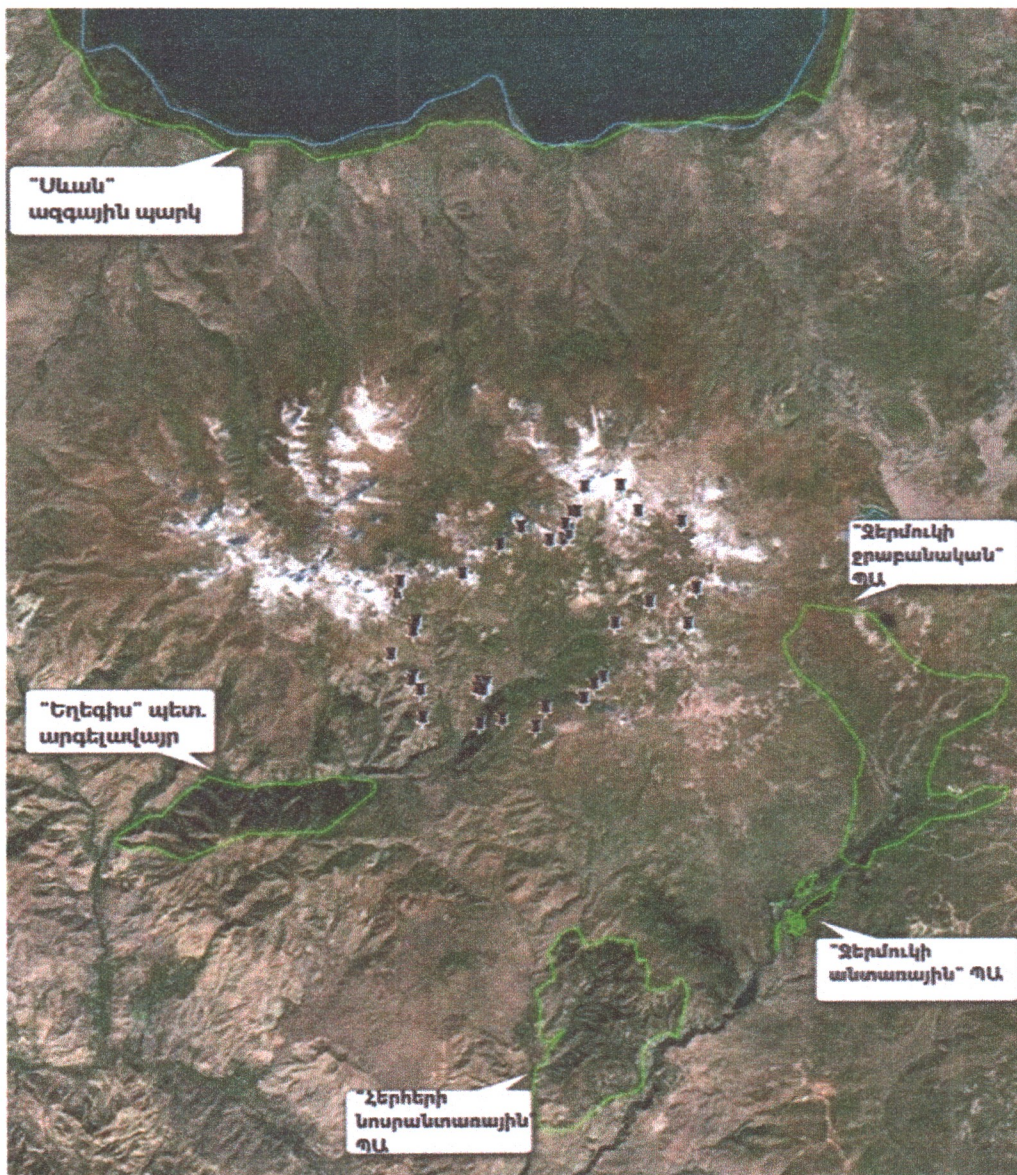

Գնարբուկ սառը

ՀՀ բույսերի Կարմիր գրքում գրանցված բուսատեսակներ

Սմիրնիոպսիս հակական (*Smirniosis armena* Schischk.)

Ինչպես նշվել էր նախորդ հաշվետվության մեջ, Վարդենիսի հանքային երևակման համար հայցվող տարածքը ԲՀՊՏ-ների հետ անմիջական սահմաններ չունի: Տեղամասից մոտ 4.5 կմ հեռավորության վրա գտնվում է «Ջերմուկի ջրաբանական» պետական արգելավայրը, 8.5-9.0 կմ հեռավորության վրա՝ «Հերիերի նոսրանտառային» պետական արգելավայրը, 3.8-4.0 կմ հեռավորության վրա՝ «Շղեգիս» պետական արգելավայրը, իսկ 18 կմ հեռավորության վրա՝ «Սևան ազգային պարկը»:

Հաշվի առնելով տարածքում արձանագրված սմիրնիոպսիս հակական (*Smirniposis armena* Schischk) բուսատեսակը, տարածքի հետագա շահագործման դեպքում անհրաժեշտ կլինի մշակել և կիրառել համապատասխան բնապահպանական միջոցառումներ՝ տեսակն ու նրա աճելավայրերը պահպանելու նպատակով:

Կատարող՝ ՀՀ ԳԱԱ Ա. Լ. Թախտաջյանի անվան Բուսաբանության ինստիտուտի ավագ գիտաշխատող, կ.գ.թ. Մերինե Սարգսյան